

EUGEN MUNTEANU

SEIMENI,
ETERNA REÎNTOARCERE

POLIROM
2026

Cuprins

Prolog	5
Armanele de pe deal și fantasmagoriile unor impostori	7
Descrierea așezării	15
Casa natală	20
Jertfelnicie maternă	37
Mițura & Năcă, sive de catis.	41
Poveste cu un cadelar	49
Seimeni: puțină etimologie	54
Stănică	58
Dunăre, Dunăre!	62
Mocanii	66
Gheorghită, Gheorghită!	83
Cu uratul, în secolul trecut.	87
Cum mâncam porcul de Crăciun de la Seimeni.	94
Cufărul cu cărți de la Seimeni	107
Instaurarea regimului comunist: colhozul, geaceul, ceapeul	121
Școala	146
Unchiu' Gheorghe.	181
Colbure	186
Ucenicie în meșteșugul pescuitului cu undița	199
Etimologice pescărești	229
Capidava mea.	269

Pornind de la o reflecție a lui Nicolae Balotă:	
limba maternă ca adăpost și refugiu	292
De utilitate librorum conservandi contra Valerium.	296
On n'oublie jamais ses premiers amours.	309
Câte ceva despre idiolectul matern.	313
Pomelnicul neamurilor	334

Prolog

În seria articolelor pe care le public săptămânal de câțiva ani în *Ziarul de Iași*, am scris la un moment dat un articol unde combăteam fantasmagoriile unor impostori, care transformaseră într-un fel de aerodromuri cosmice modeștele armane de pe deal folosite de bunicii mei din Seimeni pentru treieratul grânelor. Nu îmi imaginam atunci că descrierea locurilor unde mi-am petrecut anii copilăriei și ai adolescenței îmi vor trezi un elan nostalgic și evocator care a provocat, în timp, textele cuprinse în prezentul volum. Ceea ce a rezultat nu sunt nici niște tradiționale „amintiri din copilărie”, nici monografia unei localități oarecare, nici o culegere de eseuri filologico-istorice, nici o operă de autoficțiune memorialistică, ci o scriere care conține câte puțin din fiecare ingredient. Am socotit oportun să păstrez caracterul compozit și aparent inegal al textelor, în succesiunea lor aleatorie, cu speranța că cititorul avizat și binevoitor va reuși să re-creeze în mintea lui imaginea unei lumi apuse definitiv, cea a satului românesc, surprins în chiar momentele disoluției sale.

Autorul acestei cărți a trăit, până la un punct, experiența lui Niculae Moromete. Mi-am asumat, stimulat și de îndemnul și de sprijinul celor apropiați, dorința de a evada cu orice preț dintr-un „acasă” care își pierduse orice rațiune de a fi. Numai că, spre deosebire de Niculae,

care a resimțit această evadare ca pe o dureroasă „imposibilă întoarcere”, mie mi se pare că, pe măsură ce înaintez în vârstă, retrăiesc din ce în ce mai intens sentimentul obsedant că, de fapt, nu am plecat niciodată din spațiul mitic natal. Este o trăire mai apropiată poate de nietzscheana *ewige Wiederkehr* decât de acel *éternel retour* teoretizat de Mircea Eliade. Umbrele alor mei, casa și grădina, dealurile și văile din jurul satului, Dunărea cu ostroavele și cu lunca ei, întâmplările memorabile sau cele obișnuite, poveștile bunicilor și ale părinților, graiul local, figurile mai speciale ale satului, colegii și profesorii de la școală, cărțile pe care le citeam, toate alcătuiesc acel teribil de viu *illud tempus*, care mă (re)cheamă cu zvonuri parcă din ce în ce mai clare.

M-am înscris astfel, oarecum involuntar, într-o sferă tematică centrală a mentalului colectiv românesc și, implicit, a culturii și literaturii române, cristalizată în jurul imaginii satului. Ca punct de reflecție și fundal literar, această tematică pare să-și fi încetat ea însăși rostul și reperele.

Dedic această carte memoriei înaintașilor mei, celor necunoscuți și celor cunoscuți, cu recunoștință, cu bucurie și cu smerenie.

Iași, 5 octombrie 2025
Eugen Munteanu

Armanele de pe deal și fantasmagoriile unor impostori

Cunoașterea pe care o numim *științifică* a istoriei este fundamentată pe adecvarea strictă la obiect și pe analiza critică a documentelor istorice scrise și, mai ales pentru epocile mai vechi, a artefactelor umane (locuințe, morminte, unelte, arme, obiecte de podoabă, opere artistice etc.). Ca și istoriografia propriu-zisă, arheologia științifică se bazează pe o serie de principii, metode specifice, tehnici și proceduri care se însușesc prin studiu, în procesul formării unui specialist. Numim *specialist* sau *expert* persoana care, prin studii superioare complete și prin acumularea de experiență în activități de cercetare, a dobândit o *competență* relativ certă într-un domeniu oarecare al cunoașterii umane. Numim *impostor* persoana care, fără să posede competențele necesare, pretinde că părerile sau impresiile sale au o valoare de adevăr, în ciuda argumentelor contrare ale experților și, adesea, împotriva bunului-simț.

A fost nevoie să formulez aceste adevăruri banale pentru a atrage atenția asupra uneia dintre componentele fenomenului mai amplu pe care îl putem numi *neo-barbarie postmodernă*, și anume proliferarea fără precedent, la televizor și la radio, în presă și pe net, a unor teorii aiuritoare și absurde despre locuri, epoci, personalități

sau evenimente istorice. Veleitari și impostori au existat întotdeauna, unii dintre ei cu intuiții fabuloase, verificate ulterior, cum a fost cazul lui Heinrich Schliemann (1822-1890), ale cărui „idei fixe” din adolescență s-au dovedit intuiții geniale care l-au condus la descoperirea cetăților homerice Troia și Micene. Nou este astăzi, pe de o parte, numărul foarte mare al credulilor și, pe de altă parte, o creștere a desconsiderării, în publicul larg, a cunoașterii științifice și a celor care o reprezintă. În fond, este mult mai ușor să lași frâu liber imaginației, decât să-ți însușești pozițiile prudente și, aparent, terne ale specialiștilor adevărați. La vremea lui, Mihail Kogălniceanu a inventat termenul *latinomanie* pentru a denumi tendința, larg răspândită în publicul needucat sau semidoct, de a explica totul (în limbă, toponimie, obiceiuri etc.) prin limba latină. *Târgoviște*, un evident derivat slav cu sensul „locul unde a fost (sau este) un târg”, devenea *Tergum Vestae* „spatele zeiței Vesta”, numele orașului *Caracal*, un împrumut dintr-o limbă turcică, foarte probabil cumană, cu sensul „cetate neagră”, trimitea direct la împăratul roman omonim din secolul al II-lea, străzile urbane erau botezate *Strada Sapienței* sau *Strada Pacienței* (vezi șarjele umoristice ale lui Caragiale!) etc. A urmat apoi *tracomania*, devenită virulentă în ultimele decenii comuniste, larg finanțată de „patriotul” român din exil Iosif Constantin Drăgan, prieten al lui Nicolae Ceaușescu. De la el ne-am pricopsit și cu oroarea de la Cazane, un pretins portret al lui Decebal, sculptat în stâncă, de dimensiuni uriașe! La modă acum este *dacopatia*, ca să o numesc cu termenul inspirat inventat de scriitorul Dan Alexe. Secta dacopaților este numeroasă, liturghia acestui cult fiind oficiată, între alții, de un oarecare Daniel Roxin, om de afaceri și personaj mediatic cu studii obscure și cu o sănătate

mentală chestionabilă, la care nu știi ce „să admiri” mai degrabă: monumentală incultură, impertinența sau obstinația manipulativă! Deplorabil este că, în turma zeloților, constați uneori cu surprindere și prezența unor oameni „serioși”, unul dintre ei înfățișându-se la petreceri amicale falnic împopoțonat cu costumația nobililor daci (tarabostes) de odinioară, *y compris* vestitul *pileus Dacicus*, întocmai ca pe Columna lui Traian.

De câțiva ani, o întreagă cohortă de asemenea impostori, mediatizați de niște pseudoziariști la fel de inculți și impertinenți ca și aceștia, construiesc o poveste fantasmagorică al cărei obiect este satul *Seimeni* de pe malul dobrogean al Dunării. Locul acesta este realmente „miraculos”, dar din pricini, cum voi arăta în paginile care urmează, reale și palpabile! Satul în care m-am născut a fost declarat astfel de impostori un fel de *axis mundi*, unul dintre leagănele străvechi ale civilizației umane. Numai că, în loc să mă umflu în pene de mândrie, ca patriot local, resimt toată poliloghia mediatică pe această temă ca pe o insultă! A trebuit deci să încep seria de amintiri pe care îmi propusesem să o scriu despre satul meu natal cu o necesară clarificare. Punctul de plecare al speculațiilor îl constituie o serie de imagini luate din satelit și ușor accesibile pe Google Maps, unde, pe dealul de la marginea satului, se văd câteva zeci („experții” noștri au numărat 53) de ligheane uriașe săpate în pământ, circulare și așezate într-o ordine evidentă. Mințile turmentate ale, cum să le spun, diverșilor antropologi, istorici sau arheologi de ocazie nu au reușit să se pună de acord dacă este vorba despre un cosmodrom străvechi, unul

din punctele de contact ale omenirii cu extraterestrii fondatori ai civilizației noastre, incintele unor locuințe megalitice, o necropolă neolitică sau un sanctuar daco-getic.

Buclucașa alcătuire se află pe dealul din spatele gospodăriei părinților mei, la vreo sută de metri de casa în care m-am născut, și a fost în copilărie unul din locurile mele de joacă preferate. Acolo, pe magnificul deal care domina satul, înălțam zmeie de hârtie cu trudă confecționate. Prin multele râpi săpate de torente ne jucam de-a hoții și vardiștii, construiam cazemate în lutul galben și moale, capturam, la întrecere, în găurile din pământ, cu o bucată de ceară atârnată la capătul unui fir de ață, găr-găuni, pe care îi încarceram apoi în borcane cu capac, spre a putea fi numărați; după omologarea de către juriul ad-hoc, bietele insecte erau eliberate. Numeam adânciturile respective, atrăgătoare prin forma lor rotundă perfectă, pline de iarbă și de alior, dar și, toamna, de mărăcini și de ciulini, prin ușurința pe care ți-o ofereau de a te face nevăzut pitindu-te instantaneu într-una din ele, așa cum le numea toată lumea, *armane* (vezi imaginea II.3). Am îndoieli serioase că astăzi, în sat, în afară de vreunul dintre foștii mei colegi de școală, câți vor mai fi trăind, mai cunoaște cineva acest cuvânt și mai știe despre ce este vorba. Vechimea lor nu este mai mare de 100 de ani. Acoperite de multe decenii de vegetația locului, ca parte a izlazului comunal, aceste gropi circulare regulate, cu diametrul de 15-20 de metri și adâncimea de circa 150-180 cm, au fost inițial amenajate de sătenii plugari de odinioară ca incinte de treierat cerealele. Plasarea lor pe buza dealului de la marginea satului nu era deloc întâmplătoare, căci acolo se afla... polul vânturilor, așadar punctul ideal de a vântura grâul, separând boabele de pleavă!